

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

**МАТЕРІАЛИ
V Міжвузівської студентської
наукової конференції**

20 травня 2021 року

Харків 2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

- Прокопенко І. Ф.** – радник ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Члени оргкомітету:

- Радченко Л. П.** – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент
- Сідельнікова І. В.** – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент
- Соляр В. В.** – завідувач кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент
- Мельникова О. В.** – доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат педагогічних наук, доцент
- Зайцева П. О.** – член Ради молодих учених ХНПУ імені Г.С.Сковороди, здобувач вищої освіти бакалаврського рівня 4 року навчання

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
(протокол №5 від 11 травня 2021 р.)*

Тенденції та перспективи розвитку економіки ХХІ століття очима молоді: матеріали V Міжвузівської студентської наукової конференції (20 травня 2021 р., м. Харків). – Харків: ХНПУ, 2021. – 173 с.

У збірці представлено матеріали V Міжвузівської студентської наукової конференції, присвяченої Дню науки. Дослідження учасників конференції розкривають актуальні проблеми економічної теорії та практики. Розглядаються питання формування сучасної національної економіки в умовах глобалізації, процеси інноваційного розвитку на мікро- та макрорівнях, аспекти оптимізації фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва, проблеми інституційно-правового забезпечення й управління розвитком підприємств, економічної освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст публікацій несуть автори та їх наукові керівники.

Бурдика А. І., Пилипов С. А. НАЗРІЛІ АКЦЕНТИ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	62
Андрусенко Л. Ю. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	69
Василюк С. О. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	71
Пешенко К. Ю. АГРОПРОМИСЛОВА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	75
Желізняк А. С. РОЗВИТОК ІТ СФЕРИ В УКРАЇНІ І ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ.....	79
Олійник М. М. ІНФРАСТРУКТУРА АВІАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТУ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	85
Хамашта Тоні Габі МІСЦЕ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКАХ УКРАЇНИ	90
Суміш К. П. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	94
Адаменко А. С. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ.....	101
Іванова К. Г. РОЛЬ І МІСЦЕ ТНК В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	105
Секція 2 «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ»	110
Краснопольська А. Т. АКТИВНА ІННОВАЦІЙНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЯК СТИМУЛ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	110
Сідова Д. Р. ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ДОСВІД РОЗВИНЕНИХ КРАЇН.....	114
Михайленко М. Ю. БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ	117
Остапенко Л. О. ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	121
Стренадко В. Р. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКУ ТА БАНКІВСЬКОГО ПРОДУКТУ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА ОЦІНКА	125

Василюк Сніжана Олександрівна
ХНПУ імені Г.С Сковороди
природничий факультет, 2 курс, 22 група
Науковий керівник – к.п.н., доцент кафедри
суспільно-економічних дисциплін і географії Гуцан Т.Г.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Антропоцентризм, або «ера людини», у найближчому майбутньому може призвести до того, що наша цивілізація стане лише спогадом. Історія розвитку людства – це історія зростаючого впливу людини на біосферу. Починаючи з діяння первісної людини, розвитку полювання, поливного землеробства, відкриття нових земель, здійснення промислових революцій настали часи антропогенної кризи. Науково-технічний прогрес сприяв зростанню чисельності населення землі – з 500 млн. у 1650 р. до 7,8 млрд. чоловік у 2021р., що, в свою чергу, вплинуло на збільшення потреби у продовольстві, промислових товарах, паливі, металу, машинах тощо. Це призвело до стрімкого зростання навантаження на екологічні системи, і рівень цього навантаження в середині ХХ – поч. ХХІ ст. досяг критичної позначки.

Економіка та екологія – близькі між собою, теоретично лідируючі науки суспільства. Економіка у перекладі з грецької – мистецтво ведення домашнього господарства, а екологія – наука про дім, житло, місцеперебування. Тобто, щоб існувати у власному домі, необхідно володіти знаннями про його утримання. Ще Ернст Геккель схарактеризував екологію як «галузь знань, що вивчає економіку природи». Науковці впродовж тривалого часу вивчали зв'язок цих наук. Утім, головними залишаються питання впливу економічного розвитку на природу та економічних втрат від проблем з навколишнім середовищем.

Головні гравці світу – США, Європа та Китай – в останнє десятиріччя зупинились на проблемах ресурсокористування й негативного впливу людини на довкілля. Вже зовсім аномальна тепла зима не залишає байдужими найзавзятіших скептиків. Проблеми з відходами та звалищами вийшли на

рівень протестів, залучаючи все більше людей, адже уряд діє швидко лише у разі конкретних загроз або можливостей для своєї країни. В іншому випадку, очікуються розлогі заяви, багаторічні переговори та меморандуми без чітких зобов'язань.

Яскравим прикладом є підписання у 1997 р. Кіотського протоколу, в якому сторони зобов'язалися скорочувати викиди парникових газів. Учасниками угоди стали 191 країна, в т.ч. більшість промислово розвинутих країн, окрім США. Протокол набув чинності у 2005 р., а період дії почався у 2008 р. Вашингтон пішов проти всього світу через загрозу економіці. А Китай та Індія не взяли на себе зобов'язань на першому етапі. Другий період дії протоколу (2012р. -2015 р.), пройшов вже без Росії, Японії, Нової Зеландії та деяких інших країн. На зміну невдатному документу прийшла Паризька хартія, затверджена у 2015 р. Одними з його авторів стали США, але Дональд Трамп, ставши президентом, першочергово вивів США з договору. Активним прихильником нового договору став Китай, але, можливо, лише тому, що його зобов'язання обмежувалися зниженням шкідливих викидів у атмосферу.

Голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляйєн назвала боротьбу зі зміною клімату своїм головним пріоритетом. Була створена зелена стратегія, що потребує інвестицій у розмірі трильйона євро, та, завдяки якій Європа стане першим регіоном, де до 2050 р. викиди парникових газів скоротяться до нуля. Це рішення кліматичних та екологічних проблем було названо способом забезпечення стійкості економіки Євросоюзу.

США з кожним десятиріччям значно покращувало свої результати в екологічному аспекті: прийняття Акту про чисте повітря і створення Агентства з охорони навколишнього середовища у 1970 р. призвели до істотного поліпшення якості повітря в країні, а недавній огляд наукових досліджень показав, що вигоди від цих запроваджень у рази перевищили витрати. Наслідком стало зниження шкідливих домішок у повітрі, поліпшення здоров'я населення. При цьому позитивний результат не обмежувався власне показниками здоров'я. Поліпшення якості повітря вплинуло на вартість

нерухомості, на продуктивність праці, на освітні результати у школярів і навіть призвело до зниження злочинності (тільки збільшення вартості нерухомості оцінюється у \$ 45 млрд., а введення системи торгівлі викидами діоксиду сірки у 1990 р. мало довгостроковий ефект зниження смертності, який оцінюється в \$ 134 млрд. щорічно при вартості програми лише \$ 3 млрд. на рік).

Китай також займає далеко не останню позицію в «екологічній гонці». Слід врахувати те, що у 2012-2015 рр. КНР була першою країною зі знищеною екологією. Так, наприклад, через розвиток виробництва характерною особливістю став смог у китайських містах (у Пекіні 5 днів поспіль була «непроглядна імла», рівень смогу складав 945 мкг/м³ при допустимих 25 мкг/м³). У складі смогу експерти АНК виявили оксид азоту, що несе на людей канцерогенний вплив. Організація Berkeley Earth пізніше підрахувала, що в 2012-2013 рр. від проблем із забрудненням повітря у країні помирали 183 людино/год. – це 17% всіх смертей. 2013 р. став переломним – відбулося закриття найбільш брудних підприємств, а у 2015 р. – скорочення металургійної потужності. У 2018 р. був введений податок на забруднення навколишнього середовища та, як наслідок, скорочення споживання енергетичного вугілля на 5-10 %.

Повільні дії Китаю пов'язані із погіршенням економіки: початок екологічних змін співпав з різким уповільненням росту ВВП: у 2010 р. він склав 10,4%, у 2011 р. – 9,2%, 2012 р. – 7,7%. У 2019 р. економіка ледве подолала відмітку в 6% (за оцінкою експертів, навіть без урахування пандемії коронавірусу, країна навряд чи вийшла б на такий результат у наступних роках), а обсяг інвестицій в альтернативну енергетику впав на 39%. Проте Китай технічно не може отримати інші результати: це світовий лідер з випуску бетону і цементу та виробник половини всієї сировини на планеті – обидва фактори мають значний «вуглецевий відбиток». Проте країна готова боротися до останнього: за останні п'ять років тут було створено більше систем сонячно-повітряної енергії, ніж будь де. Мова йде про 50% продажів електромобілів та 99% світового виробництва електричних автобусів.

В екологічну перебудову втрутилася найгучніша пандемія XXI століття. COVID-19 налякав увесь світ, але і надав максимально переконливі аргументи для змін. Головною проблемою стало безробіття: економіка Єврозони у фазі епідемії не росла. Спроби розігнати інфляцію до цільових 2 % і наростити інвестиційну активність не дали результатів. Європейський ЦБ знизив базову ставку до мінус 0,5%, тим самим поставивши під загрозу всю банківську систему. Виходом є протекціонізм, з відкритим питанням екології (це пояснює проблему, чому варто купувати свої власні вироби, а ніж закордонні).

В Європі розвертаються численні заходи щодо боротьби за екологію: так, наприклад, Державний пенсійний фонд Норвегії відмовився від «шкідливих» акцій, у першу чергу, – постачання вугілля. Корпорація Microsoft пообіцяла виділити мільярд доларів на захист клімату та компенсацію негативного впливу на екологію за 30 років. Найбільший покупець зріженого природного газу в Сінгапурі Pavilion Energy вимагає від продавців звіту про вуглецевий слід виробництва палива.

Завдяки епідемії коронавірусу світ потрапив у «ідеальний шторм» щодо перерозподілу пріоритетів. При виході з COVID-19 усі країни світу будуть домагатися відновлення економічного зростання і ринку робочої сили. На це будуть витрачені величезні суми грошей платників податків. Ці кошти Генсек Антоніу Гутерреш пропонує використати на боротьбу зі зміною клімату. Ми приєднуємось до звернення голови ООН до лідерів країн світу з пропозицією зайнятися порятунком, відновленням і перезавантаженням своєї економіки з урахуванням змін клімату, використавши при цьому наступні термінові заходи: домагатися того, щоб відновлення та розвиток носили стійкий і справедливий характер; створювати екологічно чисті робочі місця; «озеленювати» промисловість, авіацію і судноплавство; не субсидувати викопне паливо і відмовитися від будівництва вугільних електростанцій; при прийнятті всіх без винятку рішень думати про екологію та біосферу; фінансувати тільки ті проекти, які будуть соціально-орієнтованими і не завдаватимуть шкоди навколишньому середовищу. Тож, наш світ впорається з економічною, екологічною та епідемічною кризою лише працюючи спільно разом.